

CUPRINS

I. REGULI GENERALE:

- 1) Definitii (pag. 1)
- 2) Modalitati de realizare (pag. 1)
- 3) Elemente caracteristice fuziunii si divizarii (pag. 1)
- 4) Conditii generale de realizare a fuziunilor si divizarilor (pag.2)

II. REALIZAREA FUZIUNILOR SI DIVIZARILOR:

- 1) Pregatirea fuziunilor si divizarilor
  - A. Conditii financiare ale operatiunii (pag. 3)
  - B. Proiectul de fuziune sau divizare (pag. 4)
- 2) Executarea fuziunilor sau divizarilor
  - A. Fuziunea
    - Reguli particulare aplicate societatilor pe actiuni (pag. 6)
    - Situatie societatii noi (pag. 7)
    - Efectele fuziunii (pag. 7)
    - Drepturile creditorilor sociali (pag. 8)
  - B. Divizarea
    - Interventia expertilor (pag. 8)
    - Situatie societatilor beneficiare de aporturi (pag. 8)
    - Efectele divizarii (pag. 9)
    - Drepturile creditorilor sociali (pag.9)
- 3) Consecinte ale fuziunii si divizarii asupra salariatilor (pag. 9)
- 4) Sanctionarea neregulilor in materie de fuziune si divizare (pag. 10)

I. REGULI GENERALE

1) Definitii:

Fuziunea – este operatiunea prin care doua societati se unesc pentru a forma una singura. Aceasta permite consolidarea si cresterea capacitatii concurentiale a intreprinderilor, fiind si un mijloc de reorganizare a unui grup.

Divizarea – este operatiunea prin care intreg patrimoniul unei societati este impartit in mai multe fractiuni transmise simultan la mai multe societati deja existente sau noi. Divizarea se realizeaza in general in profitul societatii “mama” si are ca efect o concentrare de intreprinderi.

2) Modalitati de realizare:

Fuziunea poate imbraca doua forme:

a) Contopirea – crearea unei societati noi prin reunirea mai multor societati deja existente. Nici una dintre societatile fuzionate nu-si mentine fiinta, deoarece se creaza o noua societate, distincta de toate cele care o formeaza.¹

b) Absortia – se realizeaza prin inglobarea unei societati de o alta societate existenta, aceasta din urma incetand a mai fiinta. Termenul utilizat este de “fuziune-absortie” si este procedeul cel mai des utilizat, deoarece societatile care fuzioneaza sunt adesea de importanta diferita, iar cea mai puternica le absoarbe pe celelalte.

Divizarea poate fi si ea de doua feluri :

a) Divizare totala – se imparte intreg patrimoniul societatii scindate.

b) Divizare partiala – desprinderea numai a unei parti din patrimoniu, urmata de o transmitere catre una sau mai multe societati existente sau care se infiinteaza in acest fel. Este tratata ca un aport partial de activ si nu ca o divizare propriu-zisa.

3) Elemente caracteristice fuziunii si divizarii

A. Transmiterea universala a patrimoniului

Transmiterea tuturor elementelor de activ si de pasiv este o caracteristica ce apartine atat operatiunilor de fuziune, cat si celor de divizare. Foarte important este faptul ca in special pasivul societatii absorbite sau divizate este luat in sarcina societatilor absorbante sau noi.

---

1. Constantin Stanescu – “Drept civil”, Editura Didactica si pedagogica, Bucuresti, 1970 (pag.441).

In cazul divizarii, “partajul” se face in general in functie de elementele de activ aportate fiecarei societati beneficiare de aporturi., desi societatile mostenitoare sunt solidar responsabile fata de creditorii societatii divizate.²

B. Dizolvarea societatii absorbite sau divizate

Prin aceasta caracteristica, fuziunea si divizarea se disting de “aportul partial de active”, prin care o societate face aport la o alta societate deja creata. Nu are loc o procedura de lichidare a societatii absorbite sau divizate, asa cum se intampla in alte cazuri de dizolvare.

C. Schimbul (compensarea) drepturilor sociale

Pentru a restructura o societate prin fuziune sau divizare,trebuie ca actionarii sau asociatii societatii absorbite sau divizate sa devina asociatii societatii mostenitoare prin atribuirea de actiuni sau parti sociale la aceasta societate. Atunci cand societatea beneficiara a transmiterii patrimoniului detine titluri ale societatii absorbite sau divizate, ea nu poate primi propriile sale titluri in schimb – actiuni sau parti sociale.

4) Conditii generale de validare a fuziunilor si divizarilor

Societatile participante pot fi societati comerciale de forme juridice diferite (pot apare astfel de legaturi intre societatile de capitaluri si cele de persoane). O societate dizolvata sau in curs de lichidare poate sa participe la o fuziune sau sa se divizeze cu conditia ca, dupa deschiderea lichidarii, sa nu fi procedat la nici o repartizare de activ intre actionari.

Lipsa fraudei

Daca fuziunea sau divizarea a fost facuta pentru frauda, creditorii lezati prin absorbirea sau divizarea societatii, pot cere ca forma de reorganizare sa fie inopozabila lor.³

Protectia liberei concurente

Aceste doua forme de reorganizare reprezinta mecanismul juridic cu ajutorul caruia se realizeaza amplificarea activitatii, in special “concentrarea economica”⁴.

-
2. Gheorghe Anghelache – “Societatile de capitaluri”, Bucuresti: Tribuna Economica, 1997 (pag. 259).
  3. Codul civil roman – art. 975.
  4. Legea concurentei nr. 21/1996, publicata in M.O. nr. 88/ 30 aprilie 1996.

Prin concentrare economica se intelege orice act juridic prin care:

– opereaza transferul proprietatii asupra totalitatii sau a unei parti a bunurilor, drepturilor si obligatiilor unui agent economic.

– are ca obiect sau ca efect permiterea unui agent economic sau a unui grup de agenti, de a exercita o influenta determinanta asupra unui alt agent sau grup de agenti.⁵

Consecintele economice se rasfrang nu doar asupra societatilor direct implicate, ci si asupra ansamblului intreprinderilor din grupul de care acestea apartin. In cazul fuziunii a doua societati, daca ele fabrica produse analoage, se ajunge de fapt la eliminarea unui concurent. Atunci cand agentii economici implicati in operatiune totalizeaza o cifra de afaceri de pana la 10 miliarde lei, nu intra in vigoare controlul pentru concentrari.⁶

Cele care depasesc acest prag, sunt supuse controlului si trebuiesc notificare Consiliului Concurentei.⁷ In acest caz, pana la luarea unei decizii, agentii economici pot lua doar masuri care nu sunt ireversibile, si nu pot modifica definitiv structura pietei.

II. REALIZAREA FUZIUNILOR SI DIVIZARILOR

1) Pregatirea fuziunilor si divizarilor

A. Conditile financiare ale operatiunii

Pentru a determina aceste conditii se pot folosi metodele traditionale practicate in cazul aporturilor in natura (evaluarea bunurilor aportate la valoarea lor intrinseca; evaluarea titlurilor atribuite ca plata pentru aporturi; impartirea valorii nete a bunurilor aportate la valoarea reala a actiunilor societatii beneficiare a aporturilor). In practica sunt utilizate si alte criterii pentru o determinare mai exacta a valorii economice a intreprinderii (volumul productiei; rentabilitatea; cursul la bursa; perspective de viitor).

---

5. Conform legii nr. 21/1996 art.11 alin.1

6. Conform legii nr. 21/1996 art.15

7. Legea nr. 21/1996 art.16 alin.1

Evaluarea societăților

Există foarte multe metode de evaluare a societăților, printre care:

- a) valoarea intrinsecă (matematică) – valoarea patrimoniului.
- b) valoarea lichidativă – valoarea intrinsecă diminuată cu cheltuielile și impozitele antrenate de lichidarea societății.
- c) valoarea productivității – capitalizarea dobânzilor determinate de marja brută de autofinanțare, de beneficiar net sau de media dividendelor distribuite pe societate.
- d) valoarea de bursă – calculată față de cursul mediu al acțiunii

Este necesară utilizarea mai multor criterii de evaluare, fără însă ca numărul lor să fie prea mare. Acestea trebuie să fie semnificative pentru ceea ce doresc să reprezinte.

Determinarea paritatilor

Valoarea totală a societății este împărțită la numărul de acțiuni. Cu ajutorul capitalului fiecăreia dintre ele, se determină valoarea unitară a fiecărui titlu. Paritatea schimbului de titluri este dată tocmai de compararea acestor valori, dacă raportul de schimb definitiv poate fi hotărât. Raportul trebuie să fie simplu și posibil. Din paritatea obținută rezultă numărul de acțiuni noi emise de societatea absorbantă sau nouă în vederea atribuirii lor acționarilor societății absorbite sau divizate.

Crearea unui cont “Prima de fuziune”

Dacă valoarea reală a acțiunilor societății absorbante excede valoarea lor nominală, diferența între valoarea bunurilor primite ca aport și valoarea majorării capitalului societății absorbante trebuie să fie în pasivul bilanțului, într-un cont de “prima de fuziune”.

Prima de fuziune poate fi utilizată și pentru acoperirea cheltuielilor relative la fuziune sau divizare, completarea fondului de rezervă ori constituirea de provizioane sau de rezerve particulare.

B. Proiectul de fuziune sau divizare

Este întocmit de către consiliul de administrație al societăților interesate și semnat de reprezentantul fiecăreia dintre societățile participante la operațiune. Este necesar:

- a) pentru fuziune - acordul societății absorbante și a celor absorbite, sau al fiecăreia dintre societățile ce fuzionează - dacă se creează o societate nouă.
- b) pentru divizare - acordul societății divizată și a celor beneficiare

Continutul planului de fuziune sau divizare

Proiectul planului de fuziune sau divizare trebuie să aibă incluse cel puțin următoarele indicații:

- forma, denumirea și sediul social al tuturor societăților participante la operațiune
- fundamentarea - scopurile (cauzele, obiectivele) și condițiile fuziunii sau divizării
- stabilirea și evaluarea activului și pasivului care trebuie transmis la societățile absorbante sau noi
- modalitățile de predare a acțiunilor sau părților sociale și data la care acestea au dreptul la dividende
- paritatea (raportul de schimb) a acțiunilor sau părților sociale
- quantumul primei de fuziune sau al primei de divizare
- drepturile ce se acordă obligatarilor – detinatorilor de obligațiuni și orice avantaje speciale (acțiuni preferențiale, drepturi de fondator)
- data la care trebuie să fie încheiate bilanțurile contabile de fuziune sau bilanțul de divizare (data care trebuie să fie aceeași pentru toate societățile participante la operațiune)
- data la care operațiile societății absorbite sau divizate vor fi considerate din punct de vedere contabil, ca fiind efectuate la societatea beneficiară de aporturi.

Proiectul de fuziune sau divizare trebuie să conțină orice alte date particulare care prezintă interes pentru operațiune.

Publicitatea proiectului de fuziune sau divizare

Oricând se petrece un eveniment în viața societății comerciale – de natură să ducă la modificarea actelor constitutive sau să ducă la dispariția persoanei morale în cauză – trebuie îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute de lege. Este și cazul restructurării societăților comerciale prin fuziune sau divizare.

Proiectul de fuziune sau divizare, semnat de reprezentanții societăților participante la operațiune, se depune la Camera de Comerț și Industrie a României unde este înmatriculată fiecare societate implicată. Se depune împreună cu proiectul de fuziune sau divizare și o declarație a societății care încetează să existe în care se menționează modul în care aceasta a hotărât să stingă pasivul său. Proiectul de fuziune sau divizare se publică și la Monitorul Oficial.

2) Executarea fuziunilor si divizarilor

A. Fuziunea

Conditii pentru realizarea fuziunii

a) sa fie convenita in prealabil prin hotararea adunarii generasle a entitatilor colective implicate. “Fuziunea mai multor societati se hotaraste de fiecare societate in parte”.⁸ Hotararea adunarii generale cu privire la fuziune trebuie autentificata notarial si supusa controlului de legalitate exercitat de judecatoria competenta.⁹

b) fiecare societate comerciala implicata in absorbtie sau in contopire este obligata sa isi intocmerasca bilantul.¹⁰

Reguli particulare aplicate societatilor pe actiuni

Daca societatea absorbanta este o societate de capital (societate pe actiuni sau societate in comandita pe actiuni) adunarea generala extraordinara este supusa unor reguli particulare. Aceste reguli privesc:

a) Raportul consiliului de administratie – consiliul trebuie sa intocmeasca si sa puna la dispozitia actionarilor un raport scris care sa contina elementele esentiale ale operatiunii proiectate.

b) Raportul cenzorilor – cenzorii trebuie sa se pronunte tot printr-un raport scris asupra fuziunii proiectate si a conditiilor financiare de realizare a ei.

c) Informarea actionarilor – actionarii trebuie sa fie instiintati cu cel putin 15 zile inainte de data adunarii generale. Lor li se pun la dispozitie mai multe documente, dar cele strict necesare sunt:

- proiectul de fuziune
- darea de seama a administratorilor in care se precizeaza si raportul de schimb al actiunilor sau partilor
- raportul cenzorilor
- bilantul contabil de fuziune
- evidenta contractelor de valoare mare in curs de executare
- rapoartele de evaluare a societatilor sau raportul unui expert care isi va da avizul de specialitate asupra fuziunii

---

8. Legea 31/1990 art.174 alin.1)

9. Octavian Capatina – “Societatile comerciale”, Editura Lumina Lex, Bucuresti, 1996 (pag. 366)

10. Legea 31/1990, art.174 alin.3

d) Aprobarea aporturilor in natura – adunarea generala extraordinara trebuie sa valideze expertiza facuta asupra aporturilor in natura, in conditiile legii. Aportatorii in natura nu au drept de vot in deliberarile referitoare la aporturile lor, iar actiunile aportului nu sunt luate in considerare pentru calculul majoritatii.

Actionarii societatii absorbante care sunt actionari si la societatea absorbita pot participa la votul asupra aporturilor in natura a acestei societati.¹¹

Situatia societatii noi

Daca se creaza o noua societate pentru a primi aporturile–fuziune a doua sau mai multe societati, aceasta trebuie sa fie constituita conform regulilor proprii formei de societate adoptata. Astfel, se poate forma :

- a) o societate cu raspundere limitata
- b) o societate pe actiuni

Daca noua societate este o societate pe actiuni, fuziunea se poate realiza fara alte aporturi decat cele efectuate de societatile ce fuzioneaza (se aplica astfel o exceptie de la regula potrivit careia crearea unei societati anonime noi necesita cel putin cinci actionari). Proiectul statutelor societatii noi trebuie sa fie aprobat de adunarea generala extraordinara a fiecareia dintre societatile care dispar.

Efectele fuziunii

Absortia si fuziunea pot avea efect decat dupa trei luni de la publicarea in Monitorul Oficial a in scrisului care a operat transformarea si a hotararii judecatoresti de autorizare.¹²

Termenul suspensiv de trei luni poate fi scurtat daca se indeplineste una din conditiile:

- a) se justifica plata datoriilor sociale cu acte obtinute de la creditorii.
- b) suma corespunzatoare pasivului este depusa la CEC sau la administratia financiara; certificatul constatator ca s-a efectuat depunerea trebuie publicat. In acest caz este nevie de autorizarea judecatoriei.
- c) exista acordul tuturor creditorilor pentru reducerea termenului suspensiv de trei luni, fiind necesar consimtamantul in scris.

---

11. Gheorghe Anghelache – “Societatile de capitaluri”, Bucuresti : Tribuna Economica, 1997 (pag. 280)

12. Potrivit legii 31/1990 art.175 alin 1

Dupa expirarea termenului de trei luni – daca el nu a fost redus – fuziunea poate fi executata, deci societatea va avea drepturile si va lua asupra sa obligatiile societatii care isi inceteaza activitatea .¹³

Drepturile creditorilor sociali

Pentru a-i ocroti, legea prevede ca in cursul termenului suspensiv , pana la expirarea caruia fuziunea nu poate sa produca efecte, oricare creditor al societatilor care fuzioneaza are dreptul sa introduca opozitie la instanta judecatoreasca. Opozitia suspenda executarea fuziunii pana la ramanerea definitiva a sentintei pronuntate in cauza (legea 31/1990 art.175 alin.3).¹⁴

B. Divizarea

Interventia expertilor

Societatile pe actiuni au nevoie de experti pentru a calcula valorile relative atribuite actiunilor societatilor participante la operatie si a evalua caracterul echitabil al raportului de schimb. Nu este necesara interventia unui expert daca divizarea se realizeaza prin crearea de societati noi – constituite doar cu aporturi ale societatii divizate, iar actiunile noilor societati sunt atribuite actionarilor societatii divizate proportional cu drepturile lor in capitalul acesteia.

Situatia societatilor beneficiare de aporturi

- Societatile existente – sciziunea reprezinta o majorare de capital cu aporturi in natura. Pentru societatea beneficiara se aplica reglementarile referitoare la interventia expertului si efectuarea evaluarii.
- Societatile noi – trebuie sa fie constituite conform regulilor proprii formei de societate adoptate. Noile societati infiintate prin divizarea unei societati de capitaluri pot fi: a) Societati cu raspundere limitata
b) Societati pe actiuni

Actiunile societatilor noi infiintate sunt direct atribuite actionarilor societatii divizate – fara sa fie nevoie sa se mai faca apel la 5 subscriitori suplimentari pentru respectarea minimului cerut de lege pentru constituirea unei societati pe actiuni. Actionarii societatii divizate sunt considerati a fi direct actionarii societatii noi.

---

13. Legea 31/1990 art.175 alin.5

14. Octavian Capatina – “Societatile comerciale”, Editura Lumina Lex, Bucuresti, 1996 (pag. 368)

Efectele divizarii

Divizarea antreneaza transmiterea integrala a patrimoniului societatii care dispare in profitul societatilor care il culeg partial sau in totalitate. Aceste societati se substituie societatii initiale in toate bunurile, drepturile sau obligatiile ei. In caz de aport partial de activ – supus regimului divizarii – transmiterea universala opereaza asupra fractiunii din patrimoniul societatii care face aportul.

Societatile care dobandesc bunuri prin efectul divizarii raspund fata de creditorii pentru obligatiile societatii care si-a incetat existenta prin divizare, proportional cu valoarea bunurilor dobandite, in afara de cazul in care, prin divizare, s-au stabilit alte proportii. Daca nu se poate stabili societatea raspunzatoare pentru o obligatie, societatile care au dobandit bunuri prin divizare raspund solidar.

Drepturile creditorilor sociali

Transmisiunea patrimoniala cu titlu universal produce si in cazul divizarii efecte fata de creditorii societatii dizolvate. In locul acesteia, calitatea de debitor revine societatilor beneficiare, care se substituie celei transmitatoare. Deoarece prin ipoteza, diviziunea are drept consecinta o pluritate de debitori, creditorul trebuie sa-l identifice pe acela care i-a preluat datoria, potrivit bilantului, spre a sti pe cine sa urmareasca in vederea platii. Din acest punct de vedere, pozitia creditorului este mai putin favorizata decat in cazul fuziunii, care asigura concentrarea capitalului urmaribil in patrimoniul unei singure societati.

Si in acest caz, creditorii beneficiaza de dreptul de a exercita opozitia reglementata de Legea 31/1990 art.175.

3) Consecinte ale fuziunii si divizarii asupra salariatilor

Exista o serie de consecinte fata de salariati, deoarece fuziunile si divizarile antreneaza adesea perturbari in situatia si conditiile de munca ale salariatilor intreprinderilor implicate in operatiune.

Contractele individuale de munca incheiate de societatea adsorbita sau divizata sunt transmise de plin drept la societatea absorbanta sau noua care trebuie sa le respecte masura. Aceste prevederi nu suprima insa dreptul societatii absorbante sau noi de a determina nevoile sale reale de personal.

Salariatii societatii absorbite sau divizate nu au drept incontestabil la mentinerea conventiei colective la care era supusa societatea lor. Ei se vor conforma contractului colectiv de munca aplicabil lor de noul patron, care poate fi diferit de cel vechi.

Atunci cand societatea absorbanta sau noua este supusa obligatiilor rezultate dintr-un contract colectiv de munca, salariatii societatii absorbite sau divizate pastreaza timp de un an – sau durata contractului colectiv de munca – avantajele lor din conventia anterioara. Dupa expirarea acestei perioade ei pastreaza de asemenea, avantajele individuale dobandite ca urmare a aplicarii vechii conventii colective de munca.

4) Sanctionarea neregulilor in materie de fuziune si divizare

Daca nu este posibila o actiune in nulitate, neregularitatile constatate pot da loc la o actiune in regularizare si, eventual, la o actiune in daune-interese.

Cauze de nulitate:

a) nulitatea deliberarilor uneia dintre adunarile generale care au decis operatiunea – poate rezulta dintr-o dispozitie expresa a legii privind societatile comerciale, de exemplu incalcarea regulilor de cvorum sau de majoritate.

b) lipsa sau aparitia erorii in proiectul de fuziune sau divizare – nulitatea contractelor poate fi generata de viciul de consimtamant sau fraudă.

Actiunea in nulitate a unei fuziuni sau divizari se prescrie in termen de 30 de zile de la data publicarii in Monitorul Oficial a hotararii de fuziune sau divizare. Deciziile pronuntand nulitatea sunt fara efect asupra drepturilor, obligatiilor sau profitului societatilor beneficiare, nascute intre data terminarii operatiunii de fuziune sau divizare si cea de publicare a hotararii pronuntand nulitatea.

---

* **Gheorghe Anghelache** – “Societatile de capitaluri”, Bucuresti : Tribuna Economica, 1997

** **Octavian Capatina** – “Societatile comerciale”, Editura Lumina Lex, Bucuresti, 1996